

MUAMMOLI TA'LIM METODLARINI DARS JARAYONIDA QO'LLASH

Vafojev Rajabboy TATU Urganch filiali talabasi

Komilov Asadbek TATU Urganch filiali talabasi

Annotatsiya: Mazkuz maqolada muammoli ta'lim metodlarini dars jarayonida qo'llashni afzalliklari va imkoniyatlari o'rganilgan.

Muammoli ta'lim metodlari - bu o'quvchilarga muammolarni hal qilish orqali bilim va ko'nikmalarni o'rgatish metodologiyasidir. Bu usul o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va hamkorlik qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Quyida muammoli ta'lim metodlarining asosiy xususiyatlari, afzalliklari va qo'llanilishiga oid tafsilotlar keltirilgan.

Asosiy Xususiyatlar:

1. Muammo Markazida: O'quv jarayoni muammo atrofida quriladi, bu esa o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi.
2. Amaliy Yondashuv: O'quvchilar nazariy bilimlarni amaliy muammolarni hal qilishda qo'llashadi.
3. Hamkorlik va Muloqot: O'quvchilar guruhlarda ishlashadi, shu orqali o'zaro fikr almashish va tajriba to'plash imkoniyatiga ega bo'ladilar.
4. Kreativlikni Rivojlantirish: O'quvchilar muammoni hal qilishda innovatsion yondashuvlar ishlab chiqishga undaydilar.

Afzalliklari

- Tanqidiy Fikrlashni Rivojlantirish: O'quvchilar muammolarni tahlil qilish va hal etishda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

- Mustaqil Fikr Shakllantirish: O'quvchilar o'z fikrlarini shakllantirishga va mustaqil qarorlar qabul qilishga o'rganadilar.
- Hayotga Tayyorlash: O'quvchilar hayotdagi real muammolarni hal qilishga tayyorlanadilar.
- Yangi Bilimlarni O'zlashtirish: O'quvchilar o'z tajribalaridan kelib chiqib yangi bilimlarni o'zlashtiradilar.

Ka'lit so'zlar: Case-study, Kashfiyotlar, Muammoli ta'lim

Case Study (Hujjatli Tadqiqot) Metodi - bu ta'lim jarayonida o'quvchilarga real yoki nazariy muammolarni tahlil qilish va hal etish imkonini beruvchi metoddir. Bu usul, o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

Asosiy Xususiyatlari:

1. Real Hayot Vaziyatlari: Case study metodida o'quvchilarga real hayotdagi muammolar yoki vaziyatlar taqdim etiladi. Bu ularga nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llash imkonini beradi.
2. Tahlil va Baholash: O'quvchilar berilgan vaziyatni tahlil qilib, muammoni aniqlashlari va turli yechimlarni baholashlari kerak.
3. Tadqiqot va Izlanish: O'quvchilar muammo bo'yicha qo'shimcha ma'lumot to'plashlari va tadqiqot o'tkazishlari mumkin.
4. Hamkorlik: Odatda, case study metodida o'quvchilar guruhlarda ishlaydilar, bu esa jamoaviy fikr almashish va muammolarni hal qilishda birgalikda harakat qilish imkonini beradi.

Afzalliklari:

- Amaliy Tajriba: O'quvchilar real vaziyatlar bilan ishlash orqali nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llashni o'rganadilar.

- Tanqidiy Fikrlash: Tahlil va baholash jarayonida o'quvchilar tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

- Muammolarni Hal Qilish: O'quvchilar kompleks muammolarni hal qilish usullarini o'rganadilar.

- O'zaro Fikr Almashish: Guruhlarda ishlash orqali o'quvchilar bir-birlaridan o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Qo'llanilish Joylari

Case study metodini turli sohalarda qo'llash mumkin, jumladan:

- Tibbiyot: Kasalliklar va ularning davolanishi bo'yicha real vaziyatlarni o'rganish.

- Biznes: Kompaniyalar va marketing strategiyalarini tahlil qilish.

- Siyosat: Siyosiy qarorlar va ularning ta'sirini o'rganish.

- Ta'lim: Ta'lim tizimlaridagi muammolarni tahlil qilish.

Kashfiyot metodlari - bu ilmiy va amaliy muammolarni hal qilish, yangi g'oyalar va yechimlar yaratishda qo'llaniladigan usullar. Quyida 10 ta kashfiyot metodini keltirilgan.

1. Eksperiment

- Nazariy g'oyalarni tekshirish va yangi ma'lumotlar olish uchun tajribalar o'tkazish.

2. Tadqiqot

- Ma'lumot to'plash va tahlil qilish orqali muammolarni o'rganish.

3. Brainstorming (Fikr almashish)

- O'quvchilar yoki mutaxassislar guruhi bilan ochiq fikr almashish, yangi g'oyalarni ishlab chiqish.

4. Model Yasash

- Nazariyalarni yoki g'oyalarni vizual tasvirlash uchun modellar va simulyatsiyalar yaratish.

5. Guruh Loyihalari

- Guruhda ishlash orqali muammolarni hal qilish va yangi yechimlar ishlab chiqish.

6. Tajriba O'rganish

- O'z tajribalariga asoslanib, yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish.

7. Analitik Tahlil

- Ma'lumotlar va statistikalarni tahlil qilib, muammolarni aniqlash va yechimlar taklif etish.

8. Fikr Yozish (Jurnal Tutish)

- O'z fikrlarini va kashfiyotlarini yozib borish orqali o'z-o'zini tahlil qilish va rivojlantirish.

9. Intervyu O'tkazish

- Mutaxassislar yoki mavzuga oid shaxslar bilan suhbatlashish orqali yangi fikrlar va ma'lumotlar olish.

10. Simulyatsiya

- Real hayotdagi jarayonlarni yoki tizimlarni simulyatsiya qilish orqali natijalarni oldindan ko'rish.

Bu metodlar dars jarayonini samarali qilishda yordam beradi va yangi g'oyalarni amalga oshirish imkonini beradi.

Xulosa: Muammoli ta'lim metodlarini dars jarayonida qo'llash, ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodlar o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularni amaliyotda qo'llash imkonini beradi.